

André & Alfred

De kartonnen tijdmachine

Beste docenten,

Dit is een begeleidend document voor de docenten. Met dit document hopen we jullie, docenten, (1) een idee te geven van de gedachte achter deze lesverhalen, (2) hoe de lesverhalen zijn opgezet en (3) hoe jullie deze kunnen gebruiken. Om een korte voorgeschiedenis te geven: de afleveringen van André & Alfred zijn gemaakt door vader Tonnie Dinjens en zijn zoon Lennart. In eerste instantie zou Omrop Fryslân alleen die afleveringen uitzenden. Maar in de loop van de tijd, ontstond er bij ons het idee om er ook lesverhalen bij te maken om de afleveringen te voorzien van meer verdieping. Op die manier wilden we een educatieve waarde aan het project toevoegen. Maar in de geest van de avonturen van André & Alfred, moesten deze lesverhalen niet te 'uitleggerig' en te 'schools' worden. Tonnie en Lennart benadrukten dan ook om het speels te houden en niet te veel de rol van een onderwijzer aan te nemen. Daarom hebben we ervoor gekozen om de lesverhalen vanuit het perspectief van André & Alfred te schrijven. Aan de ene kant hebben wij geprobeerd historische feiten en ontwikkelingen te verwerken in de verhalen, zodat leerlingen een idee krijgen van hoe de geschiedenis in elkaar zit. Maar dit hebben we wel geprobeerd om op zo'n levendige manier te doen. Het is niet zozeer de bedoeling dat leerlingen jaartallen en gebeurtenissen onthouden. De gedachte is vooral dat we leerlingen echt willen meenemen in een bepaalde tijd en ze een 'indruk' daarvan willen geven. Uiteindelijk gaat het om de beleving, associatie en fantasie.

Opzet

Elk afzonderlijk lesverhaal heeft een vaste structuur. Te beginnen met het reisverslag van André, de jongen. In zijn reisverslagen reflecteert hij op de dingen die hij heeft meegemaakt. André is vaak verbaast, gefascineerd of verrast door dingen. En soms heeft hij ook een moreel oordeel over de gang van zaken vroeger: bijvoorbeeld over kinderarbeid of die malle Bonifatius. Het reisverslag van André is vooral persoonlijk en heeft meer te maken met zijn eigen beleving. Ook wordt daarin vooral ingegaan op specifieke dingen: Eise Eisinga, Redbad, de zuivelfabriek in Veerwouden.

André & Alfred

Het gedeelte van Alfred, de vader, heeft meer het karakter van een onderzoek. Alfred wil context en achtergrondinformatie geven over de dingen die hij heeft gezien. Daarom zoomt hij vaak meer uit dan André dat doet. Wanneer André het heeft over Eise Eisinga, dan gaat Alfred meer in op de tijd waarin Eisinga leefde en wat er in die tijd allemaal gebeurde en speelde. André beschrijft vaak meer de specifieke dingen die hij heeft meegemaakt, terwijl Alfred die dingen in een groter perspectief probeert te bekijken. Bij elk lesverhaal horen twee vragen. Dit zijn vaak prikkelende vragen. We willen niet zozeer de kennis van de leerling toetsen, maar hem of haar vooral op een prikkelende manier uit dagen om na te denken over het verleden. Soms heeft dit te maken met fantasie, dan weer met inleven en dan weer met wat ze in afleveringen gezien of gehoord kunnen hebben. Het is aan de docent om dit goed te begeleiden.

Rol docent

Alles wat we hieronder aanreiken, is hoe wij inschatten wat handig is. Maar de praktijk zal wellicht anders zijn dan wij van tevoren nu bedenken. Daarom willen wij jullie vooral aanmoedigen om het op de manier te doen waarvan jullie denken dat het het beste werkt. Toch willen we wel een aantal handvaten meegeven:

De taal

Wij bieden de lesverhalen zowel in het Fries als Nederlands aan (deze zijn via <https://tsjil.omropfryslan.nl/> als pdf te downloaden). In eerste instantie hopen wij dat docenten deze vooral in het Fries gebruiken. Maar om de lesverhalen ook toegankelijk te maken voor docenten die het Fries niet machtig zijn, stellen we ze ook beschikbaar in het Nederlands. Deze kunnen aangevraagd worden door een mail te sturen naar tsjil@omropfryslan.nl.

Eerst de filmpjes en dan de lesverhalen

Omdat de lesverhalen ingaan op wat er in afleveringen gebeurt, is het handig eerst de afleveringen klassikaal te bekijken en daarna de lesverhalen te lezen.

Manier van aanbieden

Onze gedachte is dat het zelfstandig lezen van de lesverhalen mogelijk te moeilijk is voor leerlingen. Zeker als je wilt dat ze in hun hoofd actief bezig zijn met verhalen. Als ze verhalen zelfstandig in het Fries lezen, loop je het risico dat een gedeelte van de inhoud hen voor een te groot gedeelte ontgaat. Daarom is onze suggestie om de lesverhalen voor te lezen. (natuurlijk kan een docent ervoor kiezen om de leerlingen het wel zelfstandig te laten lezen, als hij/zij inschat dat de leerlingen dat aankunnen).

André & Alfred

Wel kan de docent de leerlingen de mogelijkheid geven om mee te lezen. Dit adviseren we ook, omdat de lesverhalen ook een sterk visueel element hebben. Leerlingen zouden kunnen meekijken op het digibord of eventueel op hun iPad (als ze die hebben). Ook is het mogelijk om lesverhalen uit te printen en dat leerlingen op die manier kunnen meelezen/kijken.

De vragen

Bij veel vragen wordt de leerling gevraagd iets te tekenen. Zoals het tekenen van een vlag, sporen uit de Tweede Wereldoorlog of jezelf als Romeins keizer. Daarom is het belangrijk dat de docent vooraf bladen papier uitdeelt waarop de leerlingen kunnen tekenen.

Voor andere vragen zoals 'Wat is iets wat jij niet eerlijk vindt en waar jij tegen zou willen protesteren?' of 'Onze missie om Terry te bevrijden liep bijna de in de soep. Waarom was dat?' kan de docent ervoor kiezen om leerlingen hun antwoorden op te schrijven, maar het is ook heel goed mogelijk zulke vragen klassikaal te behandelen.

Gezien het vaak open karakter van de vragen, is er ook een belangrijke rol voor de docent weggelegd. Een docent kan de leerlingen helpen om ze op het goede spoor te brengen. Bij de vraag waar leerlingen tegen protesteren willen, kan de docent ze op weg helpen door voorbeelden te geven van dingen waar mensen wel eens tegen protesteren.

Het is vrij aan de docent hoe om te gaan met de vragen: klassikaal, dan wel individueel of beide. Ook kan de docent ervoor kiezen om vragen over te slaan of zelf vragen te bedenken. In ieder geval hopen wij dat met de vragen leerlingen actief bezig zijn met de geschiedenis. Het is aan de docent om dit te stimuleren en hen hierin richting te geven.

De letters - extra opdracht

In elke aflevering zitten één of twee letters verstopt. Soms wordt de letter gevormd door een bepaald voorwerp. Maar meestal zijn het losse en witte letters, verstopt ergens in beeld. Deze letters, verspreid over 7 afleveringen, vormen samen een woord/naam.

Omdat de letters goed verborgen zijn, hebben we bij elke aflevering een raadsel bedacht, waardoor iets meer duidelijk wordt wáár in de aflevering je een bepaalde letter kunt vinden. Zie het raadsel document voor meer uitleg.

Deze opdracht is vrijblijvend. De docent kan ervoor kiezen samen met de leerlingen te speuren naar de juiste letters en het woord als klas naar Omrop Fryslân te sturen. Ook kan de docent ervoor kiezen de leerlingen deze opdracht individueel of zelfs in hun eigen tijd te laten doen. Wanneer het is gelukt alle letters te vinden, kan de docent het woord dat eruit komt toesturen naar tsjil@omropfryslan.nl

Wie dit voor 1 juni 2022 doet, maakt kans op een meet & greet met André & Alfred. André & Alfred komen dan langs in de klas. Ook krijgt iedere klas, die het woord ontcijferd heeft een geheim verhaal toegestuurd. Dit geheime verhaal onthult nieuwe dingen over de Friese geschiedenis. De docent kan dit verhaal voorlezen aan zijn of haar klas.

